

– ELEVKÅRSPITCHEN

En elevkår är en fri och självständig förening som har rätt att organisera sig för gemensamma intressen, utan inblandning från skolan eller föräldrar. För att elevkåren ska nå sin fulla potential kan det dock vara fördelaktigt att bygga ett samarbete med andra aktörer, likt skolledningen för att skapa en mer givande skoltid för skolans elever och elevkårens medlemmar. Vill du starta upp en elevkår eller övertala din rektor om att en befintlig elevkår borde ges bättre förutsättningar och få ta större plats på skolan? Då är det här material för dig!

Nedan hittar du enkla förklaring av vad en elevkår är och vad den kan bidra med till skolan. Du kan använda det som en grund för att beskriva elevkårs-konceptet för din rektor men glöm inte att även lyfta saker som är specifika för den skola du går på, vilken kommun ni bor i och den elevkår som du är aktiv i eller vill starta upp. Till exempel:

- “Vår elevkår anordnade en fotbollsturnering som 80% av skolans elever deltog i. Det skapade en känsla av gemenskap och fick elever som annars inte tycker att skolan är särskilt rolig att känna tillhörighet och skolanda”
- “Vi upplever att vi har utmaningar med trygghet på skolan och att det uppkommer konflikter i korridorerna. Elevkåren vill arbeta för att öka tryggheten och kan bedriva en verksamhet som bidrar till gemenskap och sammanhållning inom och mellan klasserna”
- “Vår kommun har väldigt få forum där unga i vår ålder kan söka sig för sociala aktiviteter och nya umgängen. Elevkåren kan arrangera event och aktiviteter utanför undervisningen som gör det roligare att bo och växa upp i vår kommun”

PS! Det är viktigt att kunna förklara varför er verksamhet är viktig och arbeta för en god relation med skolan men glöm aldrig att ni också har en lagstadgad rätt att organisera er och att utöva inflytande och delaktighet över utbildningen. Är du osäker på vilka rättigheter ni har? Missa inte medlemsmaterialet “Rättighetsstadgar” och tveka inte att höra av er till er verksamhetsutvecklare eller info@sverigeselevkarer.se för att inleda ett tvistlösningsärende när era rättigheter begränsas.

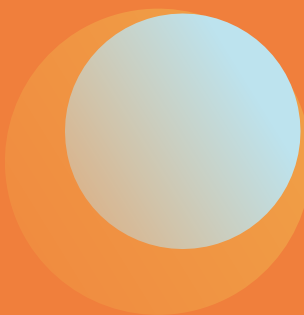
Vad är en elevkår?

Hisspitch: "En elevkår är en fri och självständig ideell förening av elever, för elever. Precis som i andra föreningar så leds elevkåren av en styrelse som medlemmarna väljer demokratiskt och som verkar representativt för sina medlemmar. Elevkåren har också ett eget organisationsnummer, egna stadgar, årsmöten och förtroendevalda representanter."

Fördjupning

En elevkår skiljer sig från ett traditionellt elevråd på många sätt men den viktigaste skillnaden är att det inte är ett forum som kontrolleras, drivs eller verkar på uppdrag av skolan och dess medarbetare. En elevkår drivs av eleverna själva och genom föreningen får de möjlighet att själva sätta agendan, driva de frågor som de tycker är viktiga och bedriva den verksamhet som medlemmarna efterfrågar och uppskattar. Över hela landet finns det goda exempel på att när elevråd omvandlas till elevkårer så ökar engagemanget hos eleverna och verksamheten ökar i omfattning och når ut till fler av skolans elever.

Att elevkåren är självständig innebär inte att samarbetet med skolan måste utebli, snarare tvärt om. För att elevkåren är självständig kan ett ännu bättre samarbete byggas som präglas av ömsesidig respekt och förståelse för varandras verksamheter och viljor. En rektor har ansvar för att skolan är en trygg och utvecklande miljö för alla skolans elever och har därmed ett intresse i att den verksamhet som elevkåren bedriver är gynnsam för skolans sociala klimat. Det ansvaret får inte leda till att föreningsfriheten begränsas utan bör i stället ge upphov till ett gott samarbete mellan skolläda och elevkår. Precis som skolläda vill elevkåren bedriva en aktiv och trygghetsskapande verksamhet för skolans elever och genom god dialog går det att hitta gemensamma lösningar som blir bra för båda parter.

Elevorganisering vilar på fyra ben: självständig organisering, förtroendevalda, frivilligt medlemskap samt stadgar och årsmöte. Alla fyra ben behövs för att bygga en stabil demokratisk grund och är förutsättningar för ett medlemskap i Sveriges Elevkårer.

- 1) Självständig organisering innebär att det drivs av eleverna själva. Elevkårer har en grundlagsstadgad rätt att driva verksamhet och fatta beslut utan påverkan från någon utanför föreningen. Det innebär att rektorer, lärare och annan skolpersonal inte får styra över eller begränsa elevkårernas verksamhet.
- 2) Förtroendevalda i elevkårer väljs genom demokratiska val en gång per år. Likt hur Sveriges riksdag är uppbyggd utgör det en indirekt demokrati. Förtroendevalda gör att organisationen kan arbeta effektivt i och med att ett antal elever avsätter lite extra tid åt uppdraget. Dessutom är det ett lärande exempel för att visa hur en indirekt demokrati fungerar; både för förtroendevalda elever som kan driva elevernas frågor, och för de elever som kan påverka genom de förtroendevalda. Eftersom valen arrangeras en gång per år kan positionerna roteras och flera elever kan få möjligheten att inneha ett förtroendeuppdrag.
- 3) Årsmöten anordnas varje år för att välja förtroendevalda, ge medlemmarna insyn i vad organisationen har åstadkommit under året samt hur organisationens ekonomi ser ut. De får också möjlighet att ta viktiga beslut för föreningens framtid. På årsmöten antas också organisationens stadgar. Stadgar är organisationens regler och är viktiga för den självständiga organisationen.
- 4) Frivilligt medlemskap innebär att eleverna behöver göra ett aktivt val för att gå med i föreningen, istället för att exempelvis tvångsansluta samtliga elever. Genom att elever själva väljer att ansluta sig till föreningen bidrar det till en känsla av ägandeskap hos medlemmarna, organiseringens legitimitet ökar och dess representanter får ett bredare och mer representativt underlag att utgå ifrån i sitt arbete.

Vad gör en elevkår?

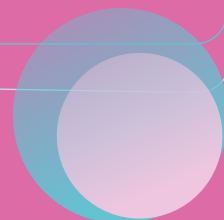
Hisspitch: "En elevkår verkar för att skapa en mer givande skoltid för sina medlemmar och bedriver därför den verksamhet som just deras medlemmar uppskattar och efterfrågar. Elevkåren är en instans dit eleverna kan vända sig för att lyfta missförhållanden i skolan eller förslag på hur saker kan utvecklas och förbättras. En elevkår kan också erbjuda skolans elever relevant service och en bred variation av aktiviteter som bidrar till ökad gemenskap över program- och terminsgränser"

Fördjupning

När det finns en fungerande och framgångsrik elevkår gynnar det eleverna, skolan och lokalsamhället i stort. Effekten kan ta form genom allt från att en enskild elev får hjälp med kostnaden för en studentmössa och slipper sticka ut på sin studentdag, till att alla skolans elever får en lite bättre onsdag för att elevkåren delar ut kanelbullar. En elevkår har bäst förutsättningar att förstå och nå ut till sin målgrupp och anordna den verksamhet som bäst möter deras behov och intressen. Elevkårerna bestämmer själv vilken verksamhet de vill bedriva och vad en elevkår gör varierar mellan skolor beroende på vad som passar just deras medlemmar.

En bred verksamhet är dock viktigt och eftersträvansvärt för att nå ut till fler av skolans elever och bidra till en gemenskap som gynnar skolan i stort. Sveriges Elevkårer definierar bred verksamhet utifrån fyra olika verksamhetsområden som också utgör goda exempel på de möjligheter som följer av det finns en framgångsrik elevkår på skolan; service, lobbying, event och bildning.

- 1) **Service** är aktiviteter som elevföreningen gör för att ge medlemmarna något de vill ha eller behöver. Några exempel kan vara medlemserbudanden, läxhjälp och rabatterad försäljning av skolmaterial eller studentmössor. Skolledningen kan skapa förutsättningar genom att släppa in utomstående parter i skolans lokaler och underlätta informationsspridning till skolans elever
- 2) **Lobbying** är aktiviteter som elevföreningen gör för att påverka makthavare, så som rektorer eller politiker. Teman för påverkansarbete kan vara bättre arbetsmiljö, ökad trygghet eller minskad stress. Lobbying kan bedrivas genom möten, namnsamlingar, medlemsenkäter, debattartiklar och rektorsutfrågningar. Skolledningen kan skapa förutsättningar genom att bjuda in elevföreningens företrädare i formella forum och verka för att de fyller en aktiv roll i skolans utvecklingsarbete.
- 3) **Event** är alla typer av aktiviteter som gör det roligare att komma till skolan. När elevföreningarna anordnar event blir de mer målgruppsanpassade och bidrar till en gemenskap och skolorna. Eventen kan vara sportevenemang, utklädningsdagar eller fester. Skolledningen kan skapa förutsättningar genom att tillhandahålla lokaler och samverka kring schemaläggning och schemabrytande inslag.
- 4) **Bildning** är aktiviteter som utbildar, utvecklar eller i övrigt verkar kompetensutvecklande för elever. Det kan vara digitala informationskampanjer, externa föreläsare, bildande utflykter eller insatser som förbereder elever för ett framtida arbetsliv. Det kan vara kunskapshöjande inom många olika områden som sport, musik, hantverk eller teater. På bildningsområdet kan skolan skapa förutsättningar genom att samverka i planering av schemabrytande inslag och temadagar.

Varför är en elevkår viktig?

Hisspitch: "Elevkåren är en nyckelfunktion i att skapa en roligare, tryggare och starkare skola. Genom elevkårens verksamhet kan det sociala klimatet stärkas och brister och missförhållanden i skolan upptäckas och hanteras brett och målgruppsanpassat. Elevkåren bidrar till en skola värd att gå till och en skoltid värd att leva, inte överleva"

Fördjupning

Elever har rätt till inflytande över sin utbildning och arbetsmiljö samt att hålla möten och organisera sig. Inflytande över utbildningen utvecklar elevers förmåga att ta eget ansvar och ökar lusten att lära. Elevinflytande och delaktighet bidrar även till skolans utvecklingsarbete genom att elevernas röster och erfarenhet tas tillvara. På så sätt kan skolan:

- stärka relationerna mellan lärare och elever
- skapa större förståelse och acceptans hos eleverna för de beslut som fattas
- öka tryggheten genom att ge eleverna tillfälle att berätta om sina upplevelser vilket möjliggör för skolan att arbeta proaktivt med frågor som mobbning, trakasserier och otrygghet

Sammantaget ger delaktighet och inflytande eleverna möjlighet att öva nyckelkompetenser som att ta ansvar, kommunicera, leda och lyssna på andra, vilket bidrar till att utveckla skolan med utgångspunkt i elevernas verklighet. Varje skolenhet ska bedriva ett systematiskt arbete med elevernas inflytande.

Elevkår är det vanligaste sättet för elever att utöva elevinflytande och delaktighet på gymnasiet och tillsammans utgör vi Sveriges största barn- och ungdomsorganisation, Sveriges Elevkårer. Det bevisar att elevkår är ett framgångskoncept för att arbeta systematiskt med elevers inflytande och för att engagera unga och skapa demokratiska samhällsmedborgare nu och i framtiden. Demokratiuppdraget ska genomsyra hela den svenska skolan och elevkårskonceptet blir ett sätt för elever att inte bara läsa om demokratin i teorin, utan också utöva demokrati i praktiken.

När det kommer till att påverka skolan på en organisatorisk nivå är det fördelaktigt om eleverna organiserar sig i en fri och självständig elevkår, framför till exempel ett elevråd i skolans regi eller enbart genom individuellt inflytande. Elevkårens förtroendevalda bidrar då inte enbart med egna vittnesmål utan bildar istället en enad röst för alla skolans elever och kan delta på liknande premisser som exempelvis lärarnas eller skolledningens representanter.

Elevkåren kan systematiskt hämta in elevers synpunkter och får på så sätt den insyn som krävs för uppdraget att driva ett arbete för reellt elevinflytande i skolmiljön. Skolledning-
en kan även bidra till att elevkårsaktivitas kompetens ökar genom att de återkommande
inkluderas i skolans processer. Genom ett medlemskap i Sveriges Elevkårer får elev-
kårens tillgång till support, utbildning, tvistlösning, ekonomiskt stöd, material och till
regionala och nationella mötesplatser där de kan utbyta erfarenheter med elevkårer från
hela landet. I takt med att elevkårsaktivitas kompetens utvecklas så kan deras reella infly-
tande stärkas och fylla en större funktion för skolans organisatoriska utveckling.

Utöver att företräda elevernas akademiska intressen kan elevkåren även fylla en funktion
som går utöver undervisningen och utanför skolans väggar men som i förlängningen
bidrar skolan som helhet. Elevkåren kan bedriva verksamhet som tar flera av elevernas
intressen i beaktning, som ekonomiska, rättsliga och sociala. Kraften i att få skratta med
sina klasskamrater på en filmkväll eller mötas av ett glatt ansikte och godis på sin första
skoldag ska inte underskattas och är för många elever det som gör skolan värd att gå till.

Psst! Vill er rektor lära sig ännu mer om elevers rätt till infly-
tande och organisering i elevkårer? Tipsa om webbstödet som
Sveriges Elevkårer tagit fram tillsammans med elevorganisa-
tionerna och Skolverket: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/vardegrund-och-arbetsmiljo/stark-elevers-delaktighet-och-inflytande-i-utbildningen>